

УДК 339.5(73+510):327.5
JEL: F13; F51; F52
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-9-8-16>

ГЕОПОЛІТИЧНІ ВИТОКИ ТОРГОВЕЛЬНОЇ КОНФРОНТАЦІЇ МІЖ США ТА КИТАЄМ

©2025 СТРЖЕЛЬСЬКА І. О., КАЛЮЖНА Н. Г.

УДК 339.5(73+510):327.5
JEL: F13; F51; F52

Стржельська І. О., Калюжна Н. Г. Геополітичні витоки торговельної конфронтації між США та Китаєм

У статті обґрунтовано, що очевидний геополітичний підтекст двостороннього протистояння між США та Китаєм практично унеможливорює деескалацію двосторонньої торговельної напруги в осяжній часовій перспективі, що зумовлює доцільність аналізування витоків геополітичного суперництва як передумови торговельної конфронтації двох лідерів глобального розвитку. Проаналізовано динаміку та еволюцію двосторонніх торговельних відносин США та КНР від економічного партнерства до системного протистояння, що загострилося з 2018 р. і набуло нових масштабів під час другого президентства Дональда Трампа. Показано, що додатковим підсилювальним фактором торговельно-економічної конфронтації є стрімке зростання витрат Китаю на НДДКР, що свідчить про поступове наближення Китаю до США за рівнем інвестицій у дослідження та розробки, а також посилення його ролі у глобальній науково-технологічній конкуренції. Розглянуто причини конфлікту, серед яких: дисбаланс інвестицій, зростання економічної та технологічної могутності Китаю, загрози для національної безпеки США та конкуренція у сфері науково-дослідних і конструкторських робіт. Висвітлено наслідки торговельної війни для світової економіки, зокрема: перебудова ланцюгів постачання, посилення технологічної конкуренції та ризики для глобальної фінансової стабільності. Обґрунтовано, що однією з ключових проблем, які про-вокує протистояння між США та Китаєм для глобальної економіки, слід визнати переорієнтацію світових ланцюгів постачання, що спричиняє перебудову виробничих мереж і трансформацію уявлення про їх традиційну ефективність. Представлено можливі сценарії розвитку протисто-яння у 2025–2026 рр.: повномасштабна тарифна війна, технологічне «відокремлення», потенційна стратегічна угода, асиметрична відповідь Ки-таю. Обґрунтовано, що подальше повномасштабне загострення торговельного конфлікту між США та Китаєм матиме для світової економіки відчутні наслідки переважно негативного характеру. Визначено перспективи подальших досліджень, які полягають в аналізуванні ймовірності справдження потенційних сценаріїв розвитку торговельного протистояння між США та Китаєм та їх впливу на глобальну економіку.

Ключові слова: геополітичне суперництво, торговельна конфронтація, США, Китай, тарифна війна, національна безпека, інвестиції, техноло-гічна конкуренція, НДДКР, світова економіка.

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 18.

Стржельська Ірина Олександрівна – здобувач факультету міжнародної торгівлі та права, Державний торговельно-економічний університет (вул. Kioto, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: i.strzhelska_fmtp_13m_24_m_d@knute.edu.ua

Калюжна Наталія Геннадіївна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри світової економіки, Державний торговельно-економічний університет (вул. Kioto, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: n.kalyuzhna@knute.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0513-705X>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/L-8274-2016>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=56530688200>

UDC 339.5(73+510):327.5

JEL: F13; F51; F52

Strzhelska I. O., Kalyuzhna N. H. The Geopolitical Origins of the Trade Confrontation Between the USA and China

The article substantiates that the clear geopolitical subtext of the bilateral confrontation between the USA and China makes it practically impossible to de-es- calate bilateral trade tensions in the foreseeable future, which highlights the importance of analyzing the origins of geopolitical rivalry as a prerequisite for the trade confrontation between these two global development leaders. The dynamics and evolution of USA-China bilateral trade relations are examined, from eco- nomic partnership to systemic confrontation, which intensified in 2018 and expanded further during Donald Trump's second presidential term. It is shown that an additional reinforcing factor in the trade-economic confrontation is the rapid increase in China's R&D expenditures, indicating China's gradual catching up with the USA in terms of research and development investment, as well as enhancing its role in global scientific and technological competition. The causes of the conflict have been examined, including: investment imbalances, the growth of China's economic and technological power, threats to U.S. national security, and competition in research and development. The consequences of the trade war for the global economy are highlighted, in particular: the restructuring of supply chains, heightened technological competition, and risks to global financial stability. It is argued that one of the key issues posed by the USA-China confrontation for the global economy is the reorientation of global supply chains, which leads to the restructuring of production networks and a transformation in the percep- tion of their traditional efficiency. Possible scenarios for the development of the confrontation in 2025–2026 are presented: a full-scale tariff war, technological «decoupling», a potential strategic agreement, and an asymmetric response from China. It is also argued that a further full-scale escalation of the trade conflict between the USA and China will have significant, predominantly negative effects on the global economy. The prospects for further research are outlined, focus- ing on analyzing the likelihood of potential scenarios of trade confrontation between the USA and China materializing and their impact on the global economy.

Keywords: geopolitical rivalry, trade confrontation, USA, China, tariff war, national security, investment, technological competition, R&D, global economy.

Fig.: 3. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 18.

Strzhelska Iryna O. – Applicant, Faculty of International Trade and Law, State University of Trade and Economics (19 Kioto Str., Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: i.strzhelska_fmtp_13m_24_m_d@knute.edu.ua

У сучасній системі міжнародних відносин торговельно-економічна взаємодія між США та Китаєм стала одним із ключових маркерів глобальної стабільності. США, як провідна економіка світу та гарант міжнародного порядку, прагне зберегти позиції, тоді як Китай, демонструючи економічне зростання та інноваційний розвиток, відстоює національні інтереси та претендує на роль нового світового центру сили. Дисбаланс американо-китайських відносин зумовлює виникнення численних торговельних конфліктів, ескалацію тарифних війн і запровадження обмежувальних заходів, які мають виразне політичне та безпекове підґрунтя. Системне протистояння двох глобальних лідерів має ланцюжковий ефект впливу на політико-економічний розвиток інших держав світу, що зумовлює актуальність розгляду геополітичного виміру торговельної конфронтації між США та Китаєм.

Ключовими термінами в контексті дослідження є «геополітичне суперництво» та «торговельна конфронтація». Під геополітичним суперництвом традиційно розуміється боротьба між державами або блоками держав за домінування, вплив і ресурси на глобальному рівні, де ключову роль відіграють географічне положення, природні ресурси, стратегічні шляхи та інші географічні фактори, що впливають на їхню політику [1]. Торговельна конфронтація – це стан суперництва або ворожості між країнами у сфері міжнародної торгівлі, що може проявлятися у введенні торговельних обмежень, таких як мита, квоти та ембарго, з метою досягнення певних політичних чи економічних цілей [2]. У дослідженнях науковців сучасна торговельна конфронтація між США та Китаєм виглядає як прояв геополітичного та гео економічного суперництва, в якому створення власної зброї та розвиток власних технологій стають ключовими механізмами тиску та відповіді. Концептуально це обґрунтовано у праці Генрі Фарелла та Абрагама Ньюмана [3], які показують, як держави використовують вузли глобальних мереж (фінансових і цифрових) для впливу, що резонує з американськими санкційно-експортними інструментами проти Китаю, запровадженими у 2018 р. Також увага дослідників фокусується на технологічному вимірі суперництва держав: від аналізування передумов і наслідків «війни чипів» як ядра

сучасної промислової сили [4] до прикладних аспектів впливу тарифів й обмежувальних заходів на енергетичний перехід та «зелені» ланцюги постачання у Китаї [5].

Більшість науковців та аналітиків підтримують тезу, що торговельна конфронтація США та Китаю є не стільки відхиленням, скільки інституціолізованою фазою державного суперництва, де тарифи, експортний контроль і технологічні стандарти виконують роль головних важелів впливу на економічну та безпекову рівновагу [6]. При цьому дослідження потенціалу врегулювання конфлікту держав у торговельно-економічній площині, на думку автора [7], потребує симетричних обопільних дій його сторін. Водночас, очевидний геополітичний підтекст двостороннього протистояння практично унеможливає деескалацію двосторонньої торговельної напруги в осяжній часовій перспективі, що зумовлює доцільність аналізування витоків геополітичного суперництва як передумови торговельної конфронтації між США та Китаєм, що є метою цієї статті.

Відносини між Китаєм і США завжди були непростими, але більш напружене економічне протистояння відбулося на початку квітня 2018 р. Передумовами до цього стали інвестиції США в Китай. Згідно з даними Rhodium Group та NCUSCR, у 1990–2015 рр. обсяг американських інвестицій у Китай сягнув \$228 млрд, тоді як китайські інвестиції у США становили \$64 млрд. У Китаї на підприємствах із залученням американського капіталу працює понад 1,6 млн громадян КНР, а китайські вкладення у США забезпечили створення більш ніж 100 тис. робочих місць [8]. Результати систематизації ключових моментів у розвитку торговельно-економічних відносин між США та Китаєм, починаючи з моменту їхньої нормалізації у 1979–1980 рр. (табл. 1), свідчать, що за цей час вони еволюціонували від партнерства до конкурентного протистояння.

У період 1979–2001 рр. Америка намагалася інтегрувати КНР у глобальну економічну систему: співпраця в рамках СОТ, створення комісій та майданчиків для діалогу та ін. Але в період 2001–2016 рр. США намагалися впливати на економічну політику Китаю через інституційні механізми. Проте зростання

Таблиця 1

Ключові моменти в розвитку торговельно-економічних відносин між США та Китаєм

Рік	Події
1979–1980	Сполучені Штати та Китай нормалізували дипломатичні та торговельні відносини
1983	Дві країни створюють Спільну комісію США та Китаю з питань комерції та торгівлі (JCCT) як форум для обговорення питань двосторонньої торгівлі
1986	Китай подає заявку на повторне приєднання до Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ)
1989	Протести на площі Тяньаньмень шокували світ і зривають переговори щодо вступу Китаю до ГАТТ
1995	Світова організація торгівлі (СОТ) створена як наступник ГАТТ
1999	Сполучені Штати та Китай досягли угоди щодо умов вступу Китаю до СОТ
2001	Китай вступає до СОТ
2004	Сполучені Штати подали свій перший позов проти Китаю до СОТ
2006	Президент США Джордж Буш-молодший і президент Китаю Ху Цзіньтао розпочали Стратегічний економічний діалог (SED) для обговорення торговельних та інших економічних питань
2009	Президент США Барак Обама та Ху Цзіньтао розпочинають Стратегічний та економічний діалог між США та Китаєм. Китай стає найбільшим експортером у світі
2011	Апеляційний орган СОТ став на бік Китаю в суперечці щодо того, чи порушують державні підприємства Китаю правила СОТ щодо державних субсидій
2015	Адміністрація Обами завершила переговори щодо Транстихоокеанського партнерства
2017	Президент США Дональд Трамп виводить Сполучені Штати з Транстихоокеанського партнерства. Трамп і президент Китаю Сі Цзіньпін розпочинають Всеохоплюючий економічний діалог між США та Китаєм
2018–2019	Д. Трамп запроваджує масштабний пакет тарифів на китайські товари, що призводить до кількох раундів взаємних санкцій, поки тарифи США не охоплюють майже весь китайський імпорт
2020	Вашингтон і Пекін досягли торговельної угоди «Першої фази»
2022	Президент США Джо Байден запроваджує суворий контроль над експортом комп'ютерних чипів, намагаючись обмежити передовий виробничий сектор Китаю
2024	Конгрес ухвалює, а Байден підписує законопроект, який вимагає продажу китайського додатка для соціальних мереж TikTok нерезиденту Китаю

Джерело: створено на основі [12].

економічної могутності Китаю поступово породжує та підсилює суперечності в торговельно-економічній сфері. З 2017 р. настає етап відкритого загострення, де США починає політику тарифного тиску, а також прагне обмежити технологічний розвиток Китаю. Таким чином, двосторонні відносини формуються в координатах системного геополітичного та економічного суперництва лідерів світового розвитку.

Відчутна хвиля ескалації торговельно-економічної напруги між США та Китаєм припадає на період першого президентства Д. Трампа. Офіційним поштовхом до загострення торговельно-економічних відносин між США та Китаєм стало підписання президентом Д. Трампом у березні 2018 р. меморандуму «Про боротьбу з економічною агресією Китаю» [9]. У документі Пекін звинувачувався у використанні дискримінаційних торговельних практик і незаконному, з точки зору Вашингтона, привласненні американської інтелектуальної власності. Розслі-

дування з цього приводу було розпочато ще в серпні 2017 р. як реалізація передвиборчих обіцянок чинного президента США. Згідно з висновками Комісії з питань привласнення інтелектуальної власності (*The Commission on the Theft of American Intellectual Property*), щорічні збитки економіки США від продажу контрафактної продукції, піратського програмного забезпечення та викрадення комерційних таємниць оцінювалися в суму від 225 до 600 млрд дол., що дорівнювало приблизно 1,25–3% ВВП країни. Особлива роль у цих порушеннях відводилася саме Китаю. За результатами розслідування, саме на нього припадало від 52% (2017 р.) до 68% (2013 р.) підроблених товарів, які надходили на американський ринок. Якщо ж урахувати поставки контрафакту з Гонконгу, то частка КНР сягала 87% усієї підробленої продукції, імпортованої до США [10].

Не є новиною, що виток конфронтації США та Китаю полягають у диспропорційності зовнішньої торгівлі двох країн. Сальдо торговельного ба-

лансу США в торгівлі товарами та послугами з КНР традиційно є від'ємним (рис. 1). Як видно з рис. 1, рекордно низької суми (–377493 млн дол.) торговельний баланс сягнув у 2018 р., на який припадає пік торговельної конфронтації США та Китаю, зумовленої протекціоністськими ініціативами Д. Трампа.

говий каскад тарифних заходів у відповідь з боку обох країн. Станом на 11 квітня тарифи США на всі китайські товари становлять 145%, тоді як китайські тарифи на всі американські товари становлять 125%, на додаток до тарифів на американські енергоносії, сиру нафту та сільськогосподарську техні-

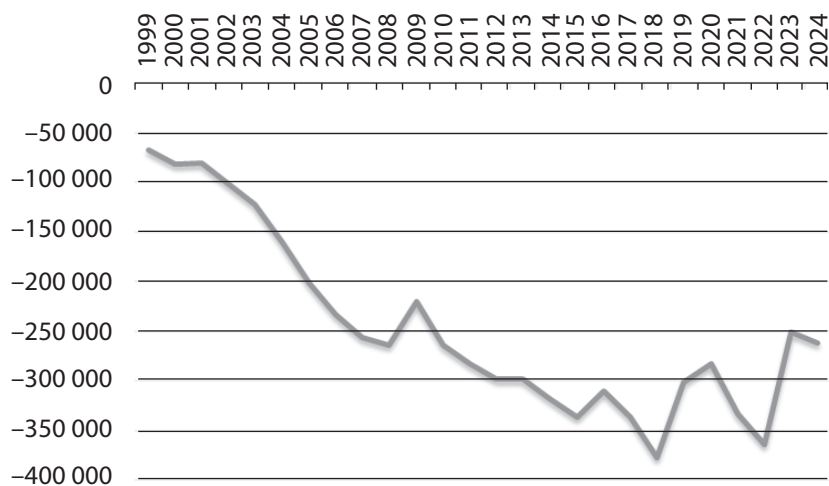

Рис. 1. Динаміка сальдо торгівлі товарами та послугами США з Китаєм у 1999–2024 рр., млн дол. США

Джерело: складено на основі [11].

Результати систематизації етапів перебігу торговельноконфлікту держав у 2018 р. (табл. 2) свідчать, що дії США та Китаю під час першого президентства Д. Трампа характеризуються повною симетричністю як щодо запровадження тарифів, так і щодо їх відтермінування або скасування (рис. 2) – за виключенням останнього етапу, на якому, власне, були здійснені спроби його врегулювання. Оскільки укладання «Розширеної торговельної угоди» між державами, анонсованої у травні 2019 року, не було реалізовано, конфлікт продовжився та позначився черговим раундом запровадження взаємних торговельних обмежень.

Друге президентство Д. Трампа позначається подальшою ескалацією торговельно-економічного протистояння США та КНР. Точкою відліку, безумовно, є 2 квітня 2025 року, коли тарифи Трампа на «День визволення» посилили торговельну війну. Всього через два місяці після набуття чинності своєї другої адміністрації, президент Трамп знову загострює відносини з Китаєм, як і під час свого першого терміну. Після серії обмінів штрафними митами Трамп у квітні оголошує про найбільш масштабне підвищення тарифів для всіх торговельних партнерів США з часів Закону Смуту – Хоулі про тарифи 1930 року, відомого впливом на загострення Великої депресії. Після того, як світові ринки різко впали, Трамп оголошує паузу в 90 днів для всіх країн, окрім Китаю, що запускає чер-

ку, а також на сільськогосподарську продукцію в розмірі відповідно 15%, 10% та 10–15% [13].

13 травня 2025 р. США знижують свій взаємний тариф у 125% на певний китайський імпорт, який був запроваджений відповідно до Закону про міжнародні надзвичайні економічні повноваження (IEEPA), до 10% на 90-денний період, а Китай у відповідь знижує свої тарифи також з 125% до 10% [14]. Такі послаблення свідчать радше не про рух до нормалізації торговельно-економічних відносин, а про симетричний підхід не лише до запровадження, але й скасування взаємних обмежень, що зайвий раз підкреслює геополітичні витоки торговельного суперництва двох держав.

Додатковим фактором напруженості у двосторонніх відносинах США та Китаю є побоювання Вашингтону щодо використання китайських технологій американськими компаніями, що може створити загрозу національній безпеці, зокрема через ризик шпигунства [12]. Також американська влада висловлює занепокоєння, що придбання Китаєм сучасних американських технологій може посилити свій військовий потенціал. США тривалий час звинувачують китайські компанії у викраденні інтелектуальної власності для створення підробленої продукції, піратського програмного забезпечення, отримання доступу до комерційних таємниць і примусової передачі технологій як умови ведення бізнесу в Китаї [12].

Ключові моменти торговельного конфлікту між США та Китаєм у 2018 р.

Дата	Події
23.01.2018 р.	Адміністрація президента США запровадила мита на імпорт з Китаю: 50% на пральні машини та 30% на сонячні панелі з поступовим зниженням ставок у наступні роки (до 40% та 15%)
9.03.2018 р.	Д. Трамп видав розпорядження про введення мит на імпорт сталі (25%) та алюмінію (10%), включно з китайським імпортом на 3 млрд дол.
22.03.2018 р.	Д. Трамп підписав меморандум «Про боротьбу з економічною агресією Китаю», що передбачав комплекс заходів проти недобросовісних торговельних практик Пекіна та порушення правил міжнародної торгівлі
03.04.2018 р.	Опубліковано список із 1300 китайських товарів (сектори, включені до стратегії Made in China 2025: авіакосмічна промисловість, ІТ, телекомунікації, машинобудування) на суму 50 млрд дол., щодо яких планувалося введення 25-відсоткових мит
02–04.04.2018 р.	Держрада КНР відповіла запровадженням додаткових мит на 128 товарів із США: 25% на свинину та алюміній, 15% на сільгосппродукцію (фрукти, горіхи, боби тощо), загалом на суму 3 млрд дол.
20.05.2018 р.	США та Китай тимчасово відмовилися від взаємного тиску шляхом нових мит і оголосили про намір укласти «розширену торговельну угоду»
03.06.2018 р.	Китайські ЗМІ попередили про можливе скасування домовленостей, якщо США знову введуть обмеження на китайські товари
15.06.2018 р.	США оголосили підготовку 25-відсоткових мит на китайський імпорт на 50 млрд дол.
15.06.2018 р.	Китай у відповідь заявив про введення аналогічних мит на американські товари тієї ж вартості
06.07.2018 р.	США ввели перший пакет штрафних мит (25%) на 818 позицій імпорту з Китаю вартістю 34 млрд дол. (авіакосмічна техніка, ІКТ, робототехніка, обладнання, автомобілі)
06.07.2018 р.	Китай симетрично обмежив імпорт із США на ту ж суму
08.08.2018 р.	Міністерство комерції Китаю оприлюднило перелік із 659 позицій (нафтопродукти, автомобілі, медичне обладнання) на 16 млрд дол., на які з 23 серпня запроваджувалося 25-відсоткове мито
23.08.2018 р.	США застосували другий пакет 25-відсоткових мит на 279 позицій (хімія, металургія, товари широкого вжитку, харчові продукти) на суму 16 млрд дол. Обидві країни ввели «пакети» взаємних імпортних мит
23.08.2018 р.	Китай подав позов до СОТ проти США через штрафні мита
24.09.2018 р.	США запровадили 10-відсоткові тарифи на китайські товари на 200 млрд дол. із перспективою підвищення до 25%
24.09.2018 р.	Китай відповів обмеженнями на імпорт із США на 60 млрд дол.
01.12.2018 р.	На саміті G20 домовилися відтермінувати на 90 днів підвищення мит США з 10% до 25%. Китай відклав на три місяці додаткові мита: 25% на американські автомобілі та 10% на автозапчастини. Китай погодився попередньо закупити американські товари на 200 млрд дол. до кінця 2020 р. для зменшення дисбалансу
07.01.2019 р.	У Пекіні стартували переговори делегацій США та КНР щодо пом'якшення конфлікту та підготовки нової торговельної угоди

Джерело: складено на основі [7].

На тлі еволюціонування економічних відносин США та Китаю від партнерства до конкурентного протистояння американська сторона почала вбачати у швидкому зростанні економічної та технологічної могутності Китаю загрозу власним інтересам і національній безпеці. З одного боку, Вашингтон був занепокоєний відтоком капіталу та дисбалансом інвестицій, а з іншого – побоювався посилення військового потенціалу Китаю завдяки доступу до сучасних технологій та поси-

ленню його позицій в регіоні та світі загалом. Унаслідок цього конфлікт набув системного характеру та вийшов далеко за межі торговельно-економічної конфронтації, що проявився в тарифних війнах, обмеженні доступу до технологій та політиці економічного тиску, які стали ключовими інструментами геополітичного суперництва між двома державами.

Слід додати, що зростання витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР) у Китаї за підсумками 2023 р. сягнуло

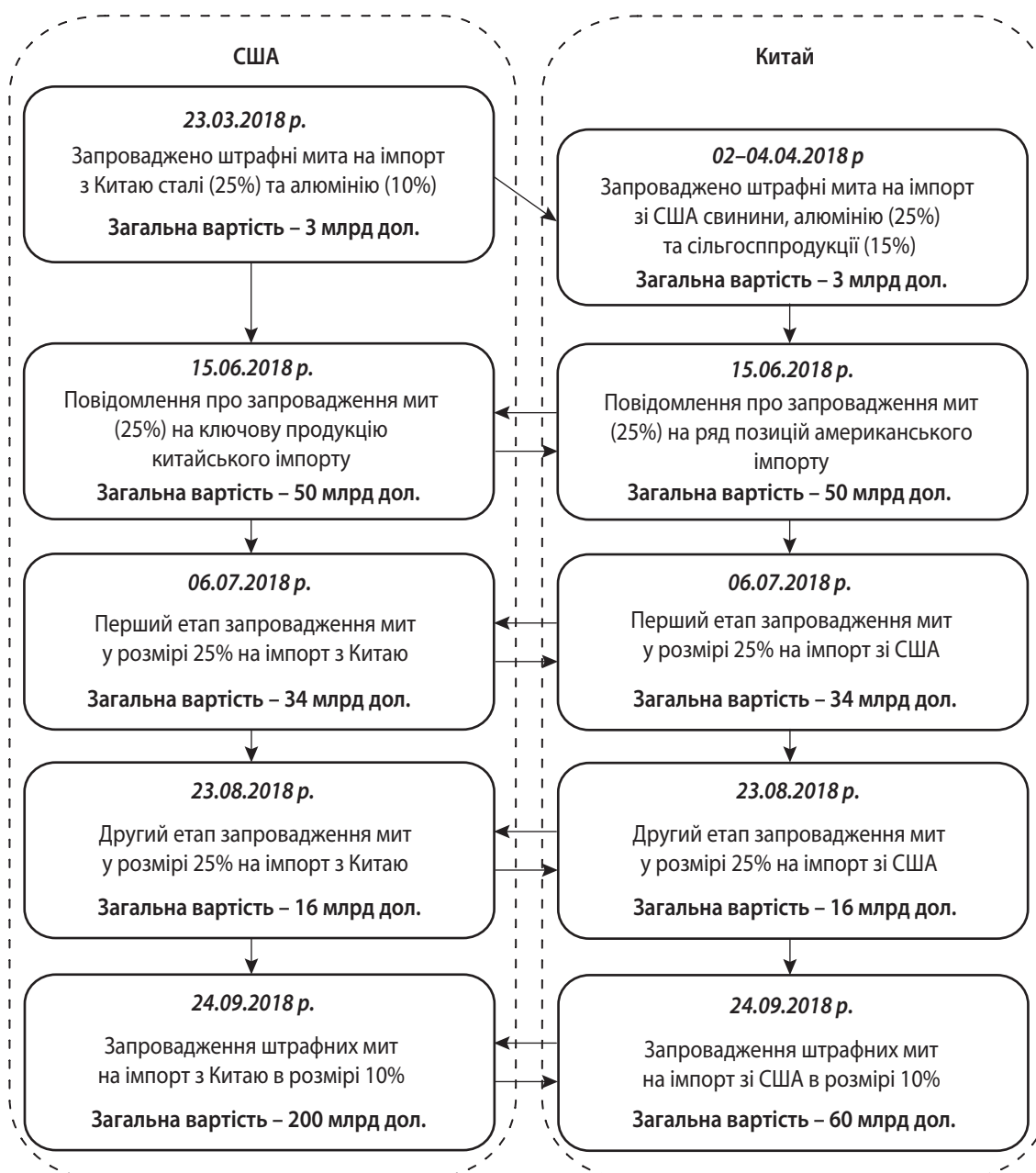

Рис. 2. Симетричність дій у розгортанні торговельного конфлікту між США та Китаєм у 2018 р.

Джерело: складено на основі [7].

рівня 8,7%, що суттєво перевищує цей показник у США та ЄС (1,7% та 1,6% відповідно) [15]. А розрив у рівні валових внутрішніх витрат на НДДКР між США та Китаєм значно скоротився у 2023 р. (рис. 3). Як видно з рис. 3, упродовж 2007–2023 рр. витрати Китаю на НДДКР зростали швидкими темпами, демонструючи стійку тенденцію до збільшення. Якщо у 2007 році вони були майже утричі меншими за американські, то до 2023 року розрив суттєво скоротився. Це свідчить про поступове наближення Китаю до США за рівнем інвестицій в дослідження та розробки, а також про посилення його ролі у глобальній науково-технологічній конкурен-

ції, що зайвий раз підкреслює конкурентний і напружений характер відносин між цими державами.

У контексті проблем, які проковує протистояння між США та Китаєм для глобальної економіки, однією з ключових слід визнати переорієнтацію світових ланцюгів постачання. Компанії, особливо в технологічному та виробничому секторах, прагнуть диверсифікувати джерела постачання, аби зменшити ризики, пов'язані з тарифами та невизначеністю в торгівлі. Це спричиняє перебудову виробничих мереж і трансформацію уявлення про їх традиційну ефективність, що

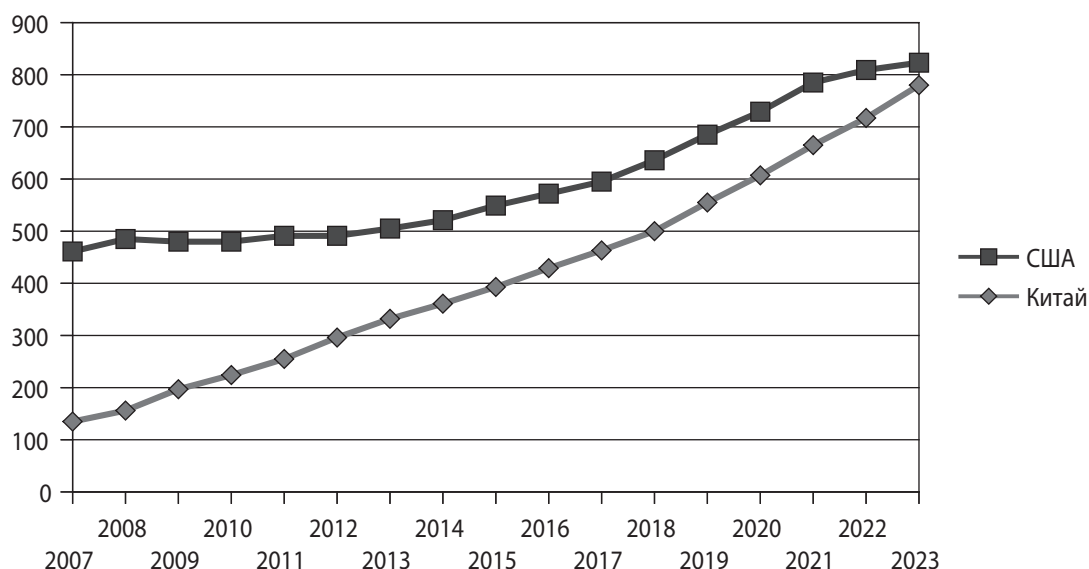

Рис. 3. Валові внутрішні витрати США та Китаю на НДДКР у 2007–2023 рр., млн дол. США

Джерело: складено на підставі [15].

відобразилося не лише на бізнесі США та Китаю, а й на підприємствах інших країн світу [16]. Торговельне протистояння також змусило переглянути рівень економічної взаємозалежності між національними економіками як неусувну ознаку періоду глобалізації. Багато держав прагнуть зберегти економічні зв'язки з обома гігантами, уникаючи при цьому залучення до їхньої геополітичної конкуренції. Переговори між США та Китаєм безпосередньо впливають на настрої інвесторів, адже бізнес уважно відстежує розвиток двосторонньої політики держав та її можливий вплив на ринок [16].

Важливим фактором протистояння США та КНР є промисловий потенціал Китаю. Країна є найбільшим у світі виробником і має значний торговельний профіцит – близько 1 трлн доларів. Часто товари експортуються за заниженими цінами завдяки державним субсидіям і дешевим кредитам. Прикладом є сталь: якщо Китай втратить доступ до ринку США, він може спробувати переорієнтувати надлишкову продукцію на інші країни. Для споживачів це може здатися вигідним, але для місцевих виробників це означає зниження конкурентоспроможності, скорочення робочих місць і зарплат [17].

Таким чином, повномасштабне загострення торговельного конфлікту між США та Китаєм безумовно матиме глобальні наслідки, і більшість економістів сходяться на думці, що вони будуть переважно негативними. Прогноз майбутнього розвитку торговельного протистояння між США та Китаєм у 2025–2026 рр. залишається невизначеним, проте можна виокремити кілька можливих сценаріїв [18].

1. Повномасштабна тарифна війна. США запроваджують масштабні мита (60–145%) на китайський імпорт, Китай відповідає симетричними й асиметричними заходами. Обидві економіки зазнають значних втрат: Китай – через скорочення експорту, США – через інфляцію, збої в постачанні та ризик втрати глобального лідерства.

2. Технологічне «відокремлення». США блокують доступ Китаю до критичних технологій (напівпровідники, штучний інтелект, телекомунікації). Це уповільнює розвиток КНР, але стимулює інновації та технологічну незалежність. США зберігають лідерство, проте їхні компанії стикаються зі зростанням витрат.

3. Стратегічна угода 2027. Сторони після взаємних збитків домовляються: США знижують мита, Китай проводить часткові реформи (захист інтелектуальної власності, відкриття ринків, скорочення субсидій). Це відкладає масштабну війну, але вимагає від Китаю болючих змін.

4. Асиметрична відповідь Китаю. Замість тарифів Пекін завдає точкових ударів по вразливих секторах США та розширює союзи з іншими країнами, зменшуючи залежність від американського ринку. Це частково компенсує втрати Китаю, а для США створює нові ризики, зокрема у сфері рідкісних металів.

Незалежно від того, який сценарій реалізується, геополітичне та торговельне протистояння між США і Китаєм залишається ключовим чинником, що посилює нестабільність світової економіки. Конфліктні прояви у відносинах провідних держав світу ускладнюють вироблення зважених і ефективних рішень для зміцнення глобальної економічної системи.

ВИСНОВКИ

Торговельно-економічні відносини між США та Китаєм пройшли шлях від співпраці до системного протистояння, яке нині має ознаки повномасштабного геополітичного конфлікту. Його витoki криються у зростанні економічної та технологічної потужності Китаю, що сприймається Вашингтоном як загроза національній безпеці та глобальному лідерству США. Конфронтація проявляється в тарифних війнах, обмеженні доступу до технологій, звинуваченнях у шпигунстві та крадіжках інтелектуальної власності. Водночас посилення ролі Китаю у сфері наукових досліджень та виробництва створює додатковий тиск на світову економіку, змушуючи компанії та держави перебувати ланцюги постачання та балансувати між двома гігантами.

Розвиток ситуації у 2025–2026 рр. залишається невизначеним, проте очевидно, що будь-який зі сценаріїв – від масштабної тарифної війни до стратегічної угоди – матиме глобальні політико-економічні наслідки. Найбільш імовірним є збереження напруженості у вигляді довготривалого економічного та технологічного суперництва, що стане ключовим чинником формування нових обрисів світової економіки.

Перспективи подальших досліджень полягають в аналізуванні ймовірності справдження потенційних сценаріїв розвитку торговельного протистояння між США і Китаєм та їх впливу на глобальну економіку. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Милосердна І. М. Геополітика : навч.-метод. посіб. Одеса, 2023. 92 с.
DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.25662>
2. Dovgal O., Dovgal G., Miroshnichenko T. Transformation of international trade in the context of trade conflict between the United States and China. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 27.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-47>
3. Farrell H., Newman A. Weaponized Interdependence: How Global Economic Networks Shape State Coercion. *International Security*. 2019. Vol. 44.Iss. 1. P. 42–79.
DOI: https://doi.org/10.1162/isec_a_00351
4. Miller C. Chip War: The Fight for the World's Most Critical Technology. New York, NY: Simon and Schuster, 2022. 464 p.
5. Mazzocco I. Analyzing the Impact of the U.S.-China Trade War on China's Energy Transition. *CSIS*. 22.04.2025. URL: <https://www.csis.org/analysis/analyzing-impact-us-china-trade-war-chinas-energy-transition>

6. US-China Trade War. *PIIE*. URL: <https://www.piie.com/research/trade-investment/us-china-trade-war>
7. Калюжна Н. Г. Міждержавні торговельні конфлікти як уособлення політики неопротекціонізму. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 1. С. 30–36.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-1-5>
8. Торгова війна США з Китаєм. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Торгова_війна_США_з_Китаєм
9. The Theft of American Intellectual Property: Reassessments of the Challenge and United States Policy. *Update to the IP Commission Report*. URL: http://www.ipcommission.org/report/IP_Commission_Report_Update_2017.pdf
10. Trump Donald J. Presidential Memorandum on the Actions by the United States Related to the Section 301 Investigation. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/presidential-actions/presidential-memorandum-actions-united-states-related-section-301-investigation/>
11. US International Trade in Goods and Services. *Bureau of Economic Analysis U.S. Department of Commerce*. URL: <https://www.bea.gov/data/intl-trade-investment/international-trade-goods-and-services>
12. The Contentious U.S.-China Trade Relationship. Council on Foreign Relations. URL: <https://www.cfr.org/backgrounder/contentious-us-china-trade-relationship>
13. Timeline: U.S.-China Relations. 1949–2025. *Council on Foreign Relations*. URL: <https://www.cfr.org/timeline/us-china-relations>
14. Bown Ch. P. US-China Trade War Tariffs: An Up-to-Date Chart. *PIIE*. URL: <https://www.piie.com/research/piie-charts/2019/us-china-trade-war-tariffs-date-chart>
15. R&D spending growth slows in OECD, surges in China; government support for energy and defence R&D rises sharply. *OECD*. 31.03.2025. URL: <https://www.oecd.org/en/data/insights/statistical-releases/2025/03/rd-spending-growth-slows-in-oecd-surges-in-china-government-support-for-energy-and-defence-rd-rises-sharply.html>
16. Trade Titans: The Impact of the U.S.-China Trade War on Global Economics / Sabadosa Z. et al. *Cornell SC Johnson College of Business*. 14.06.2024. URL: <https://business.cornell.edu/hub/2024/06/14/trade-titans-impact-us-china-trade-war-global-economics>
17. Chu B. What would a US-China trade war do to the world economy? *BBC*. 11.04.2025. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/c4g2089vznzo>
18. Длірач А. Торговельна війна США і Китаю – як це вплине на світ. *reNews*. 13.05.2025. URL: <https://renews.com.ua/svit/torgoveln-viina-ssha-i-kitau-ia-ke-vpline-na-svit>

REFERENCES

- Bown, Ch. P. (n. d.). *US-China Trade War Tariffs: An Up-to-Date Chart*. PIIE. <https://www.piie.com/research/piie-charts/2019/us-china-trade-war-tariffs-date-chart>
- Bureau of Economic Analysis U.S. Department of Commerce. (n. d.). US International Trade in Goods and Services. <https://www.bea.gov/data/intl-trade-investment/international-trade-goods-and-services>
- Chu, B. (2025, April 11). *What would a US-China trade war do to the world economy?* BBC. <https://www.bbc.com/news/articles/c4g2089vznzo>
- Council on Foreign Relations. (n. d.). *The Contentious U.S.-China Trade Relationship*. <https://www.cfr.org/backgrounder/contentious-us-china-trade-relationship>
- Council on Foreign Relations. (n. d.). *Timeline: U.S.-China Relations. 1949–2025*. <https://www.cfr.org/timeline/us-china-relations>
- Dlihach, A. (2025, May 13). *Torhovelna viina SShA i Kytaiu – yak tse vplyne na svit* [US-China trade war – how will it affect the world]. reNews. <https://renews.com.ua/svit/torgovelna-viina-ssha-i-kitau-iak-ce-vplyne-na-svit>
- Dovgal, O., Dovgal, G., & Miroshnichenko, T. (2021). Transformation of international trade in the context of trade conflict between the United States and China. *Ekonomika ta suspilstvo*, 27. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-47>
- Farrell, H., & Newman, A. (2019). Weaponized Interdependence: How Global Economic Networks Shape State Coercion. *International Security*, 44(1), 42–79. https://doi.org/10.1162/isec_a_00351
- Kaliuzhna, N. H. (2019). Mizhderzhavni torhovelni konflikty yak uosoblennia polityky neoproteksionizmu [Interstate trade conflicts as a personification of neoprotectionism policy]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi*, 1, 30–36. <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-1-5>
- Mazzocco, I. (2025, April 22). *Analyzing the Impact of the U.S.-China Trade War on China's Energy Transition*. CSIS. <https://www.csis.org/analysis/analyzing-impact-us-china-trade-war-chinas-energy-transition>
- Miller, S. (2022). *Chip War: The Fight for the World's Most Critical Technology*. New York, NY: Simon and Schuster.
- Myloserdna, I. M. (2023). *Heopolityka* [Geopolitics]: navch.-metod. posib. Odesa.
- OECD. (2025, March 31). *R&D spending growth slows in OECD, surges in China; government support for energy and defence R&D rises sharply*. <https://www.oecd.org/en/data/insights/statistical-releases/2025/03/rd-spending-growth-slows-in-oecd-surges-in-china-government-support-for-energy-and-defence-rd-rises-sharply.html>
- PIIE. (n. d.). *US-China Trade War*. <https://www.piie.com/research/trade-investment/us-china-trade-war>
- Sabadosa, Z., et al. (2024, June 14). *Trade Titans: The Impact of the U.S.-China Trade War on Global Economics*. Cornell SC Johnson College of Business. <https://business.cornell.edu/hub/2024/06/14/trade-titans-impact-us-china-trade-war-global-economics>
- The Theft of American Intellectual Property: Reassessments of the Challenge and United States Policy. (2017). *Update to the IP Commission Report*. http://www.ipcommission.org/report/IP_Commission_Report_Update_2017.pdf
- Trump, D. J. (n. d.). *Presidential Memorandum on the Actions by the United States Related to the Section 301 Investigation*. <https://trumpwhitehouse.archives.gov/presidential-actions/presidential-memorandum-actions-united-states-related-section-301-investigation/>
- VikipediYa. (n. d.). *Torhova viina SShA z Kytaiem* [US-China Trade War]. https://uk.wikipedia.org/wiki/Torhova_viina_SShA_z_Kytaiem